Participatieverordening gemeente Gorinchem 2026

De gemeenteraad van de gemeente Gorinchem;

- gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van [datum en nummer];
- gelet op de artikelen 149 en 150 van de Gemeentewet, de artikelen 3.1, 2.4 en 3.4 van de Omgevingswet en de artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit;
- besluit vast te stellen de volgende verordening: Participatieverordening gemeente Gorinchem 2026

Hoofdstuk 1 - Inleidende bepalingen

Artikel 1. Definities

Deze verordening verstaat onder:

- beleid: gedragslijn, project, programma of plan van de gemeente om een bepaald doel te realiseren;
- bestuursorgaan: het bestuursorgaan dat bevoegd is, afhankelijk van de inhoud van het beleid of de taak is dat de gemeenteraad, het college of de burgemeester;
- college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Gorinchem;
- inspraak: de mogelijkheid die een bestuursorgaan inwoners en belanghebbenden biedt om hun mening te geven als bedoeld in artikel 150, tweede lid, van de Gemeentewet;
- inwoners: ingezetenen als bedoeld in artikel 2 van de Gemeentewet;
- inwonersparticipatie: op initiatief van de gemeente betrekken van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid;
- maatschappelijke partijen: verenigingen, stichtingen, buurtcomités, ondernemingen zonder winstoogmerk en andere organisaties die een collectief vormen en die tot doel hebben een actieve bijdrage te leveren aan de samenleving binnen de gemeente;
- maatschappelijke meerwaarde: meerwaarde voor de maatschappij in de vorm van verbetering van buurt of omgeving of steun en saamhorigheid vanuit buurt of omgeving of vergelijkbaar;
- uitdaagrecht: het recht van inwoners en maatschappelijke partijen om de feitelijke uitvoering van een gemeentelijke taak over te nemen als bedoeld in artikel 150, derde lid, van de Gemeentewet.

Artikel 2. Doel

Het doel van deze verordening is:

a. duidelijkheid geven over het proces van inwonersparticipatie;
b. duidelijkheid te geven over de voorwaarden waaronder een inwoners of maatschappelijke partij een gemeentelijke taak kan overnemen;
c. de samenwerking tussen een bestuursorgaan, inwoners en maatschappelijke partijen te versterken;
d. bij te dragen aan de kwaliteit van lokale democratische processen;
e. bij te dragen aan een transparante en zorgvuldige afweging van belangen.

Artikel 3. Reikwijdte

1. Elk bestuursorgaan besluit ten aanzien van zijn eigen beleid of inwonersparticipatie plaatsvindt en ten aanzien van zijn eigen taken of om toepassing van het uitdaagrecht kan worden verzocht.
2. Het bestuursorgaan past bij participatie bij het vaststellen of wijzigen van de omgevingsvisie als bedoeld in artikel 3.1 van de Omgevingswet, het omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet of een programma als bedoeld in artikel 3.4 van de Omgevingswet, zoveel mogelijk deze verordening toe. Daarbij neemt het bestuursorgaan de motiveringsplicht als bedoeld in de artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit in acht.
3. Er vindt geen inwonersparticipatie of toepassing van het uitdaagrecht plaats als:
    a. het om een lopend uitvoerings- of evaluatietraject of een ondergeschikte herziening van die trajecten of het beleid gaat;
    b. inwonersparticipatie of toepassing van het uitdaagrecht bij of krachtens wettelijk voorschrift uitgesloten is;
    c. de uitkomst van de inwonersparticipatie of de toepassing van het uitdaagrecht vanwege de spoedeisendheid niet kan worden afgewacht;
    d. de verantwoordelijkheid van het betrokken bestuursorgaan voor kwetsbare groepen in de samenleving zwaarder moet wegen;

e. sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
f. het om interne of organisatorische aangelegenheden van de gemeente gaat;
g. het om de begroting, de tarieven voor gemeentelijke dienstverlening en belastingen bedoeld in hoofdstuk XV van de Gemeentewet gaat; of
h. het gaat om een ondergeschikte of juridisch-technische herziening van eerder vastgesteld beleid;
i. er risico is op ondermijning van het bestuur.

4. Als het bestuursorgaan geen participatie toepast, wordt dit in de besluitvorming gemotiveerd.

Hoofdstuk 2 - Inwonersparticipatie

Artikel 4. Plan voor inwonersparticipatie

1. Het bestuursorgaan stelt voorafgaand aan de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid een plan met het proces en de planning van de inwonersparticipatie op en maakt dit binnen 6 weken openbaar.
2. Het plan bevat in elk geval:
   a. een omschrijving van het beleid dat voorbereid, uitgevoerd of geëvalueerd wordt;
   b. informatie over het doel, het proces en de planning van de inwonersparticipatie; en
   c. informatie over de ambtelijke en bestuurlijke besluitvorming over het beleid.
3. Als het college de besluitvorming over beleid voor de gemeenteraad voorbereidt, stelt het college het plan op en informeert de gemeenteraad over de inhoud.

Artikel 5. Inspraak

Als een bestuursorgaan in het kader van de inwonersparticipatie voor inspraak kiest of als inspraak wettelijk verplicht is, is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, tenzij het bestuursorgaan een ander proces vaststelt.

Artikel 6. Eindverslag inwonersparticipatie

1. Nadat inwonersparticipatie heeft plaatsgevonden stelt het bestuursorgaan een eindverslag van de inwonersparticipatie op en maakt dit binnen 6 weken openbaar.
2. Het eindverslag bevat in elk geval:
   a. een beschrijving van het proces dat is gevolgd;
   b. de uitkomsten van het proces en de argumenten die naar voren zijn gebracht;
   c. een onderbouwde reactie op die uitkomsten en argumenten waarbij is aangegeven hoe het beleid naar aanleiding daarvan is aangepast; en
   d. een evaluatie van het proces dat is gevolgd.
3. Als het college op grond van artikel 3, derde lid het plan voor de inwonersparticipatie heeft opgesteld, stelt het college ook het eindverslag op en informeert de gemeenteraad over de inhoud.

Hoofdstuk 3 - Uitdaagrecht

Artikel 7. Verzoek toepassing uitdaagrecht

1. Inwoners en maatschappelijke partijen kunnen bij het college een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht indienen.
2. Het verzoek bevat een omschrijving van de taak die de indiener voor ogen heeft, de reden dat de indiener het verzoek indient en het resultaat dat de indiener beoogt.
3. De indiener van het verzoek geeft daarnaast in elk geval aan:
a. wat de betrokkenheid, kennis en ervaring van de indiener met de taak is;
b. welke kosten of middelen er volgens de indiener aan de uitvoering van de taak verbonden zijn;
c. hoe de indiener de kwaliteit en de uitvoering van de taak wil waarborgen; en
d. wat de maatschappelijke waarde is van het plan;
e. de gewenste samenwerking met het bestuursorgaan.
4. De indiener maakt voor het verzoek gebruik van een aanvraagformulier.
5. Het college kan naar aanleiding van het verzoek aanvullende informatie opvragen.

Artikel 8. Beoordeling verzoek toepassing uitdaagrecht

1. Het college zendt een ingediend verzoek door aan het bestuursorgaan dat bevoegd is om op het verzoek te reageren en informeert de indiener hierover.

2. Als de gemeenteraad op het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht moet reageren, bereidt het college de reactie op het verzoek voor.
3.Onverminderd artikel 3, derde lid, wijst het bestuursorgaan een verzoek af als:
a. het verzoek ziet op een taak waarvan de aard zich tegen toepassing van het uitdaagrecht verzet;
b. het verzoek in strijd is met door de gemeente vastgesteld beleid;
c. het verzoek niet voldoet aan de in artikel 7, derde lid gestelde eisen.
4. Het bestuursorgaan kan een verzoek afwijzen als:
a. het bestuursorgaan van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd of de kosten hoger zijn;
b. als de opdrachtwaarde boven de Europese drempelwaarde als bedoeld in paragraaf 2.1.1.1 van de Aanbestedingswet 2012 uitkomt; of
c. Het bestuursorgaan geen middelen beschikbaar heeft voor het uitvoeren van de taak;
d. De uitvoering van de taak door een inwoner of maatschappelijke partij geen maatschappelijke meerwaarde heeft;
e. De inwoner of maatschappelijke partij niet over voldoende kennis en kunde te beschikken om de taak uit te voeren;
f. De uitvoering van de taak door de inwoner of de maatschappelijke partij gedurende de aangevraagde periode onvoldoende is verzekerd;
g. Het bestuursorgaan van oordeel is dat de uitvoering van de taak door de inwoner of maatschappelijke organisatie schade kan toebrengen aan anderen of de gemeente;
h. de inwoner of maatschappelijke partij die het verzoek doet niet woonachtig of actief is in de omgeving van de locatie van het initiatief;
i. de taak niet door een rechtspersoon wordt uitgevoerd terwijl dit gelet op de aard en omvang daarvan wel nodig is.
5. Het bestuursorgaan reageert binnen 12 weken op het verzoek. Het bestuursorgaan kan deze termijn met 6 weken verdagen.
6. Het bestuursorgaan onderbouwt de reactie op het verzoek en maakt de reactie en de onderbouwing na 4 weken openbaar.

Artikel 9. Uitvoering taak
Als het bestuursorgaan het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht toewijst, maakt het met de indiener afspraken over:
a. het proces, het resultaat en de looptijd van de uitvoering van de taak;
b. het budget en de financieringswijze van de uitvoering van de taak;
c. het contact met het bestuursorgaan gedurende de uitvoering van de taak;
d. de stappen bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken en het tussentijds beëindigen van de uitvoering van de taak; en
e. de evaluatie van de uitvoering van de taak.

Hoofdstuk 4 - Slotbepalingen

Artikel 10. Participatieparagraaf
1. Het college neemt elk jaar een paragraaf in de begroting op waarin de speerpunten voor participatie in het komend jaar benoemd worden.
2. Het college neemt elk jaar een paragraaf in het jaarverslag op waarin het college verslag doet van de uitvoering van de in het eerste lid genoemde speerpunten zoals opgenomen in de begroting.

Artikel 11. Nadere regels college
Het college kan over inwonersparticipatie en het uitdaagrecht nadere regels vaststellen.

Artikel 12. Hardheidsclausule
Het bestuursorgaan kan in bijzondere gevallen afwijken van de bepalingen in deze verordening. Het bestuursorgaan onderbouwt waarom het afwijkt.

Artikel 13. Intrekking oude verordening en overgangsrecht
1. De Inspraakverordening gemeente Gorinchem 2011 wordt ingetrokken.
2. De Inspraakverordening gemeente Gorinchem 2011 blijft van toepassing op beleid waarvoor ten tijde van de inwerkingtreding van deze verordening reeds een inspraakprocedure op grond van die verordening was gestart.

Artikel 14. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2027.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Participatieverordening gemeente Gorinchem 2027.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [datum].
De voorzitter,
De griffier,